

Feest Openbaring van de Heer
6 januari 2019
Dominicuskerk Utrecht
Rijzende ster

Welkom en inleiding

Welkom in het eerste gewone weekend van het nog jonge jaar 2019. Vandaag *Openbaring des Heren*, ofwel *Driekoningen*. De oudste naam voor vandaag is *Epifanie* en dat wil zeggen: *God komt aan het licht*. Hij heeft zich aan de volkeren laten zien door vreemdelingen van verre. En wij kunnen verder met een God die zich laat vinden in een pasgeboren mensenkind. In de eerste eeuwen en nu nog in de Oosterse kerken wordt vandaag pas het eigenlijke kerstfeest gevierd.

Inleiding op de lezingen

De lezingen laten horen, hoe de profeten van Israël dromen over de tijd, dat Gods bedoelingen met deze lieve aarde ook verstaan zullen worden en gevierd door de vreemdelingen, door alle volken. "Sla je ogen op en kijk!" roepen Jesaja en Matteus vandaag. "Sla je ogen op en kijk!!" Dan kunnen we verder! Het evangelie van vandaag is een vreemdelingenverhaal. Met Kerstmis zeiden de herders tegen elkaar: "Laat ons gaan zien het woord dat daar geschiedde." En vandaag staan de vreemdelingen uit het Oosten op en volgen de ster. De Eeuwige duikt op in ons bestaan als één van ons.

Overweging

Twee weken geleden vierden we hier het feest van de menswording: dat het mogelijk is mens te zijn, zoals ooit bedoeld. Vorige week gingen we de grens over van 2018 naar 2019. Vandaag komen de wijzen uit het Oosten in beeld, magiërs heten ze ook wel – sterrekundigen. 'Driekoningen' zegt de volksmond. Het kerstverhaal uit Lucas-twee en dat van vandaag uit Matteus-twee zijn nogal door elkaar geklutst in de christelijke vroomheid. Hoe we aan die drie koningen zijn gekomen is een raadsel. In het verhaal zijn het er geen drie en het zijn ook geen koningen. Het zijn magiërs – wijze mannen - uit het Oosten, verre vreemdelingen die via een omweg weet hebben gekregen van een wonderlijke geboorte in Bethlehem. Het oude verhaal noemt drie gaven: goud, wierook en mirre: koninklijke cadeaus. Driekoninklijk! Pas veel later hebben de drie vreemdelingen een naam gekregen: Melchior, Balthasar en Caspar.

Op de afbeeldingen en in de kerststallen is er meestal één zwart, vanwege de drie werelddelen, die in de Middeleeuwen bekend waren : Azië, Afrika en Europa. En soms hebben ze verschillende leeftijden: oud, middelbaar en jong – omdat het gaat om heel het mensengeslacht, zo verschillend van elkaar. Die drie vreemdelingen staan middenin het wereldgebeuren en het kerstgebeuren. Ze brengen de wijde buitenwereld bij dat kleine mensenkind in de kribbe. Misschien probeert Matteüs met dit evangelie-verhaal te zeggen: ook al stond het Joodse volk niet open voor haar Messias, ook al moesten Jozef en Maria vrijwel direct op de vlucht om aan de dreiging van koning Herodes te ontkomen - God blijft groter dan een volk. Buitenlanders en vreemdelingen komen van de andere kant van de wereld en laten zich leiden door een ster. Het is even zuur en pijnlijk te moeten horen, dat op cruciale momenten de vreemdelingen het inzicht hebben, dat de insiders missen. En die vreemdelingen - ze handelen koninklijk tegenover het principe van macht hebben en macht houden van Herodes. Ze gaan op weg, ze zoeken en buigen voor de overmacht van een weerloos mensenkind en zijn ouders.

Niet makkelijk te begrijpen, dat verhaal van alles omgekeerd. Het gaat ook niet in de eerste plaats om wat er gebeurd is toen en toen. Het gaat om wat er met ons gebeurt hier en nu! En wat er nog gebeuren zal.

Vraag is waar wij het licht zoeken in onze dagen, wat voor ons echt leven is, wat ons uittilt boven het alledaagse en hoe wij aankijken tegen vreemdelingen.

Eigenlijk kennen we ze al vanaf de zeventiger jaren van de vorige eeuw – de verre vreemdelingen uit Marokko en Turkije. Aanvankelijk kwamen ze als gastarbeiders om het werk te doen, dat bij ons niet zo in de markt lag. Momenteel is het een niet weg te denken bevolkingsgroep, met alle rijkdom die ze hebben meegebracht aan hun eigen cultuur en religie en tegelijk met alle problemen en wederzijdse gevoelens van onveiligheid. Dat gevoel van onveiligheid over en weer is er de laatste jaren niet beter op geworden door de grimmige aanslagen van de I.S.

Maar tegelijk wordt er van alle kanten naar toenadering gezocht.

Op meerdere plaatsen werken en bidden moslims, joden en christenen samen.

Zo zal er vanavond in Zwolle een gebedsdienst zijn over verbinding en ontmoeting- van en voor moslims, joden en christenen om zegen te vragen over het nieuwe jaar.

En in de Haagse Bethelkerk probeert men de uitzetting van een Armeens gezin tegen te houden door middel van het kerkasiel. Dat betekent dag en nacht aaneensluitende vieringen – nu al ruim twee maanden lang. Op Nieuwjaarsdag leidde Erik Borgman een viering daar met een groot deel van de Dominicaanse familie.

Ik wil besluiten met een klein verhaal van een collega-pastoraal werker uit Rotterdam. Het gaat over Mohammed van acht jaar. Hij zit in Rotterdam op school en mag met de klas naar de kerststal in de kerk. Mohammed voelt zich thuis in Rotterdam en op school. Er zijn daar veel kinderen, die net als hij geloven in Allah.

Er zijn ook kinderen, die Allah 'God' noemen. Dat blijft Mohammed vreemd vinden.

Mohammed valt niet op tussen de andere kinderen daar bij die kerststal. Hij staat achteraan, zijn ene vuist gebald, klaar om... ja om wat?

Als de verhalen zijn verteld, bijna bij de kerkdeur, draait hij zich om en slingert zijn vraag naar de pastor: "Ken jij het verhaal van Afghanistan?" "Ja, dat verhaal ken ik." De pastor zag de beelden van vele doden aan hem voorbijtrekken.

Op dat moment opent de kleine Mohammed zijn samengebalde vuist:

"Ik heb geld gespaard voor de kinderen in Afghanistan. Kan ik dat aan jou geven?"

Mohammed, dat achtjarige jochie, opent zijn gebalde vuist voor de kinderen van Afghanistan. Tot zover het verhaal van Rob uit Rotterdam.

Wat gaat er van deze Mohammed worden?

Een vredesduif, een fundamentalist, een licht?

Of misschien de vierde van de drie koninklijke vreemdelingen?

zr. Baptiste Tuin o.p.